

ANTWOORD

op vraag nr. 5

van **KRIS VERDUYCKT**

1. We kunnen niet spreken van een frequentie van congestieproblemen of bijhorende volumes. Een situatie van congestie betekent dat het net op een bepaald moment niet voldoende capaciteit heeft om de elektriciteitsstromen te transporteren zonder dat de technische limieten van de netinfrastructuur worden overschreden. Volgens het Energiedecreet is het de taak van de netbeheerder om een veilig, betrouwbaar en efficiënt net te ontwikkelen. De netbeheerders zullen vermijden dat congestie structureel in hun netten zal optreden. Wanneer de huidige belasting van het net blijft toenemen, door de elektrificatie en nieuwe aanvragen, zal dit tot gevolg hebben dat netbeheerders meer acties, zoals bijkomende netinvesteringen of het aanspreken van flexibiliteit bij netgebruikers, moeten ondernemen om het risico op een congestie weg te nemen. Zware vermogensaanvragen die congestie zouden veroorzaken, kunnen niet gerealiseerd worden.

De situaties van congestie in Vlaanderen zijn vandaag dus incidenteel van aard, als gevolg van de onbeschikbaarheid van een deel van de netinfrastructuur (bv. door een storing), waardoor de netcapaciteit tijdelijk daalt en onvoldoende kan zijn als dit samenvalt met een moment van hoge netbelasting. De huidige regelgeving voorziet als oplossing in de mogelijkheid voor een netbeheerder om marktgebaseerde flexibiliteit aan te kopen bij netgebruikers. Aanvullend is er gereserveerde technische flexibiliteit, waarmee de netbeheerder kan ingrijpen om lokale congestie weg te werken, meer bepaald (bijvoorbeeld) door de injectie van grote vermogens (boven 1 MVA) af te regelen (d.w.z. te beperken of af te schakelen). Ook uitvallende omvormers zijn een voorbeeld van technische flexibiliteit. De Vlaamse Nutsregulator voorziet op korte termijn in de publicatie van een rapport over de toepassing van flexibiliteit in Vlaanderen.

2. We stellen vast dat Fluvius en Elia sinds 2024 een sterke toename ervaren van het aantal aanvragen voor zwaardere elektriciteitsaansluitingen, zoals voor de aansluiting van industriële e-boilers, batterijen en datacenters. Rekening houdend met de verwachte organische groei in elektriciteitsverbruik (zoals EV's en residentiële warmtepompen), stellen we vast dat de netbeheerders, in afwachting van de realisatie van investeringen voor netversterkingen om een betrouwbaar net te kunnen garanderen, en als ze geen flexibiliteit kunnen aanspreken om een situatie van lokale congestie op te lossen, de aansluitingsaanvragen voor grotere vermogens niet meer overal kunnen inwilligen. In die context zou zich nu een wachtrij aan aansluitingsaanvragen vormen.

Gezien de lange doorlooptijd van netinvesteringen, vooral op hogere spanningsniveaus, is het wenselijk dat netbeheerders tegelijkertijd ook inzetten op andere oplossingen zoals marktgebaseerde flexibiliteit, gereserveerde technische flexibiliteit en flexibele aansluitovereenkomsten. Het is op dit ogenblik moeilijk in te schatten hoe netcongestie in de toekomst zal evolueren. Als we evenwel de vergelijking maken met Nederland kunnen we vaststellen dat netcongestie daar al verschillende jaren een belangrijk maatschappelijk probleem is. Zonder maatregelen is het onwaarschijnlijk dat de situatie in de komende jaren significant zal verbeteren.

3. Het is niet mogelijk om te stellen welke provincie in de toekomst meer of minder gevoelig is voor netcongestie, omdat we vaststellen dat in sommige netgebieden een nieuwe grote industriële aansluitingsaanvraag de resterende beschikbare netcapaciteit in het netgebied plots kan innemen. De Vlaamse Nutsregulator informeert zich over de toestand en evoluties bij Fluvius en analyseert de data. Onze inschatting is dat op termijn de problematiek van netcongestie in elke provincie van Vlaanderen kan optreden. Wat betreft de capaciteit die nog beschikbaar is op de federale netten van Elia, ook belangrijk voor de zware aansluitingsaanvragen bij Fluvius (zie ook vraag 5 hieromtrent), verwijzen we naar de specifieke kaart met onthaalcapaciteit voor hoogspanning op <https://www.elia.be/nl/klanten/aansluiting/onthaalcapaciteit-van-het-net>.
4. Volgens informatie ontvangen van Fluvius zijn vandaag op het distributienet 16 datacenters aangesloten, met een totaal contractueel vermogen van 101 MVA. Volgens de gegevens van oktober 2025 zijn er 11 lopende aanvragen door datacenters voor aansluiting op het Vlaamse distributienet. Het bijkomend gevraagd vermogen varieert tussen 5 MVA en 25 MVA. Dit laatste is het hoogst mogelijke vermogen voor een aansluiting op het distributienet. In totaal wordt 177 MVA aangevraagd. De aanvragen liggen in de provincies Vlaams-Brabant en Antwerpen, ook deels Oost-Vlaanderen (regio Gent). [Netbeheerder Elia meldt dat zij nog geen datacenters heeft aangesloten in Vlaanderen. Ze heeft wel 9 detailstudies voor aanvragen door datacenters lopend of nog geldig, waarvan 2 op het plaatselijk vervoernet en 7 op het transmissienet in Vlaanderen. De aanvragen zijn gesitueerd in de provincies Vlaams-Brabant en Antwerpen, voor totaal 950 MW.]¹

Vóór 2023 werd er gemiddeld minder dan één datacenter per jaar aangesloten. Vanaf 2023 ziet men een stijging van aanvragen (meer dan vijf per jaar), en bovendien voor zeer grote vermogens. Fluvius verwacht dat zowel de huidige frequentie van aanvragen als de omvang van het gevraagde vermogen de komende jaren zal blijven aanhouden.

In verband hiermee wijzen we op een recente wijziging in de netstudiemethodologie die wordt toegepast door Elia. De transmissienetbeheerder hield over deze wijziging een informele consultatie (<https://www.elia.be/en/users-group/wg-belgian-grid/20250905-meeting>). Elia verdeelt in haar netstudiemethodologie de netcapaciteit over categorieën van netgebruikers (de zogenaamde swimming lanes). Eén van de categorieën zijn de groep van datacenters op middenspanning (Fluvius-net) en hoogspanning (Elia-net) samen. Wanneer de door Elia voorziene capaciteit voor deze datacenters is ingenomen, door nieuwe aansluitingen en reservaties, zal Elia in principe geen bijkomende datacenters meer wensen aan te sluiten met een vast aansluitingscontract (eventueel wel via een flexibele aansluitingsovereenkomst), we veronderstellen logischerwijze dan ook niet voor aanvragen op het Fluvius-net.

5. Voor het realiseren van een aansluitingsaanvraag op het distributienet zijn er in het algemeen vier mogelijke types van knelpunten qua beschikbare capaciteit. Deze zijn als volgt gesitueerd, volgens de opbouw van de elektriciteitsnetten, van hoogspanning naar laagspanning:
 - De capaciteitsbeperking kan zich voor aanvragen van grote vermogens voordoen op het hoogspanningsnet van Elia, dit omvat het plaatselijk vervoernet van elektriciteit in Vlaanderen en het federale transmissienet. We verwijzen naar de kaart van Elia in het antwoord op vraag 3, met weergave van nog beschikbare onthaalcapaciteit. Voor de capaciteitsallocatie van dit net hanteert Elia een prereservatie voor de verwachte toekomstige groei op laagspanning, gelinkt aan

¹ Aanpassing oorspronkelijk antwoord naar aanleiding van ontvangst van gecorrigeerde informatie op 28 november 2025.

energietransitie en elektrificatie. Voor middenspanning wordt geen aparte prereservatie door Elia toegepast. Aanvragen van middenspanningsklanten op het Fluvius-net staan in directe concurrentie met hoogspanningsklanten voor capaciteit. De netbeheerders melden dat de huidige belasting plus de reservaties op het hoogspanningsnet eind september voor ongeveer 2/3de van de koppelpunten een belemmering vormden voor de verdere aanvaarding van grote vermogensaanvragen met vaste capaciteit (>5 MW) op het distributienet. Indien de aanvragen kunnen aangesloten worden met toepassing van flexibiliteit, kan de belemmering tot ca. 1/3de gereduceerd worden, weliswaar afhankelijk van de hoeveelheid flexibiliteit die daarvoor geleverd moet kunnen worden. De Vlaamse Nutsregulator heeft nog geen betrouwbaar actueel zicht op individueel koppelpuntniveau, maar verwacht deze wel op korte termijn te ontvangen van de netbeheerders.

- Een tweede mogelijk knelpunt is een capaciteitsbeperking op de koppelpunten. Dit zijn de transformatorstations tussen het hoogspanningsnet van Elia en het middenspanningsnet van Fluvius. Ze zijn in de meeste gevallen in beheer en eigendom van Elia. De beperking voor het toekennen van vaste aansluitcapaciteit wordt hier typisch veroorzaakt door het risico op incidentele congestie bij N-1 situaties, bijvoorbeeld wanneer één van twee transformatoren in een transformatorstation uitvalt of in onderhoud gaat. Congestie treedt op wanneer dit samenvalt met een moment van hoge belasting. Elia voorziet in de versterking van transformatorstations met beperkte vrije capaciteit, maar dit is federaal geregeld en dergelijke projecten nemen meerdere jaren in beslag. In een bijlage van het laatst ingediende investeringsplan van Fluvius is informatie opgenomen over de piekbelasting van de transformatorstations (<https://www.fluvius.be/nl/publicatie/bijlage-belastingenprojecten-e>, [tabblad Pieken TS](#)). Fluvius biedt ook meer toegankelijke informatie over de restcapaciteiten op de transformatorstations via de capaciteitswijzer op https://opendata.fluvius.be/pages/map_perceel/. We zien vandaag op basis van de metingen weinig knelpunten qua capaciteit op de koppelpunten. Projecties van Fluvius over de toekomstige belasting geven aan dat er op veel plaatsen geen capaciteit meer zou zijn om bijkomend nog vaste aansluitcapaciteit voor nieuwe aanvragen op het middenspanningsnet toe te kennen.
- Een derde mogelijke beperking kunnen de grote middenspanningsfeeders van Fluvius zijn, typisch gelegen tussen het transformatorstation en de schakelposten van Fluvius. We kennen op vandaag echter geen concrete cases waar dergelijke verbinding de beperkende factor zou zijn.
- Een vierde beperking voor een nieuwe aansluiting kunnen de middenspanningsverbindingen in het distributienet zijn. Echter, de netinvesteringen op dit niveau hebben typisch een beperktere doorlooptijd en kunnen hierdoor worden meegenomen binnen de termijnen van de aansluitingsdossiers zelf.

Voor aansluitingsaanvragen op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit spelen enkel beperkingen op het hierboven vermelde hogerliggend net. Dit omvat naast het plaatselijk vervoernet van elektriciteit dus ook het federale transmissienet. Beide netten worden geïntegreerd als één vermaasd net beheerd door Elia.

Bij aansluitingsaanvragen gaat het om het bepalen door de netbeheerders van het risico dat de aansluitingen potentieel congestie kunnen veroorzaken, gebaseerd op een netstudie methodologie, waarin bv. ook bepaalde assumpties over aangroei en elektrificatie zitten vervat. De methodologie en assumpties die de netbeheerders gebruiken bij hun netstudies voor aansluitingsaanvragen hebben een grote impact op de beoordeling van de aansluitingsaanvragen, in het bijzonder in congestiegevoelige gebieden zoals transformatorstations met beperkte vrije capaciteit. Netbeheerders moeten een zinvol evenwicht vinden tussen het maximaliseren van de onthaalcapaciteit op korte termijn enerzijds, en de nodige garanties voor het veilig en betrouwbaar beheer van de netten op langere termijn anderzijds. Ze staan bovendien

in relatie met aspecten zoals de verwachte evolutie van marktflexibiliteit en de evolutie van het regelgevend kader.

De Vlaamse Nutsregulator analyseert momenteel de door de netbeheerders ingediende investeringsplannen voor de periode 2026-2035.

Maatregelen die op korte termijn door de netbeheerders kunnen genomen worden, in afwachting van de noodzakelijke netinvesteringen, is het gebruik van flexibiliteit bij netgebruikers om bijkomende aansluitingen mogelijk te maken, mits deze flexibiliteit beschikbaar is. De Vlaamse Nutsregulator keurde in 2025 tijdelijke flexibiliteitsproducten goed voor Fluvius en Elia, in afwachting van de invoering van het regelgevend kader voor flexibele aansluitovereenkomsten. De invoering van dat regelgevend kader op het elektriciteitsdistributienet wordt op korte termijn verwacht, via een ontwerp van wijzigingsdecreet. Specifiek voor batterijen is er het kader van technische flexibiliteit, dat toelaat om batterijen te reduceren op piekmomenten. Dit laat toe om bijkomende onthaalcapaciteit te creëren voor verbruiksinstallaties.

Daarnaast zijn nog oplossingen mogelijk die te maken hebben met de omgang met de aanvragen tot aansluiting in het aansluitingsproces. In de aanvraagfase zouden maturiteitscriteria kunnen gehanteerd worden, met de bedoeling speculatieve aanvragen te vermijden. Indien de aanvraag niet voldoet aan de gevraagde maturiteitscriteria, kan de distributienetbeheerder ze lagere prioriteit geven of annuleren. Maar ook na aanvaarding van een aanvraag en de reservering van capaciteit zouden criteria kunnen toegepast worden, om zeker te stellen dat het gaat om concrete projecten die zich effectief materialiseren. Als een aanvrager de door hem gereserveerde capaciteit niet of niet tijdig benut, zou deze kunnen vrijgegeven worden voor andere, concretere projecten.

6. Het is nu niet aan de Vlaamse Nutsregulator om zich uit te spreken over de maatschappelijke wenselijkheid van een prioriteringskader, noch over de beleidskeuzes die daarin vervat zullen liggen. Naar de visie van de Vlaamse Nutsregulator moet een prioriteringskader opgemaakt worden in samenspraak met alle betrokken entiteiten (regering en parlement, de administratie, de netbeheerders), waarbij de regulator bereid is om, indien gevraagd, advies of verdere invulling te geven. De beleidskeuzes moeten daarbij eerst en vooral gemaakt worden op het politieke niveau; een eventuele nadere technische invulling kan aan de regulator worden overgelaten binnen het kader van zijn bevoegdheden inzake het aannemen van of goedkeuren van aansluitings- en toegangsvoorwaarden. We verwijzen hierbij ook naar paragraaf 1.8 'Prioritering aansluitingsaanvragen' in ons advies van 24 juni 2025 op <https://www.vlaamsenutsregulator.be/sites/default/files/document/adv-2025-06.pdf>.

De netbeheerders wijzen ook op andere mogelijke oplossingen, zoals maturiteitscriteria voor aansluitingsaanvragen (zie het antwoord op vraag 5) en de invoering van een stimulans voor bestaande distributienetgebruikers om hun beschikbaar contractueel aansluitingsvermogen ook werkelijk te gebruiken, of om het meer in overeenstemming te brengen met (m.a.w. te verlagen tot) hun werkelijk gebruik van het net, zodat de netbeheerder de hierdoor vrijgemaakte capaciteit kan benutten voor aansluitingsaanvragen.